

Kolektyvinis darbas „Mariui Katiliškiui atminti“. Jonišio literatų klubas „Audruvė“. Tekstų autoriai: Jonas Ivanauskas, Emilija Kvedarienė, Aušra Lukšaitė-Lapinskienė, Virginija Tuminienė, Lina Lašienė, Ligita Eitkevičienė, Alina Jonaitienė.

Mariui Katiliškiui

Išragausiu varvančias liepas,
Jų gaivias gintarines versmes.
Paklausyk, palytėk, palaikyk,
Vesk per bundantį rytą mane.

Laiko ratas ir vėl apsisuks,
Suputos negerti šuliniai.
Piktą šunį grandinės tramdys,
Lėks pro šalį minčių traukiniai.

* * *

Joniškio lygumos...
Lygumos, lygumos, lygumos .
Laiko drobėj laumių audžiamos.
Žalvario segėmis puošiamos,
Baltų tautos krivių minimos.

* * *

Vėjų kryžiai virš
didžiosios Katiliškių vinkšnos-
medžių medžio
senoj Vaitkų sodyboj.
Kur likus tik liepų alėja,
žalias takelis,
kur stogastulpis,
margas akmuo, šulinys.
Kur gena ir gena debesis
Vėjo botagais tolyn
Ligi užjūrio.
Vėlei atgal.

Spindi Švėtėj mėnulis.
Tas pats, kuriam mirksint
Jonas Niujorką sapnavo
su dangoraižių vizijom,
gatvėm plačiom.
Tik laukai derlingi aplinkui belikę.
Sodrūs vienkiemiai.
Žvyrkeliai, gilūs grioviai ir krūmynai.
Bet laumių sapnai pranašingi,

kaip ir sūpavimas,
kaip grybų raštas.

Bėgam priglust prie akmens.
Nešam vainiką,
degančią ugnį.
Tyliai susėdę klausomės vėjų,
spaudžiame ilgesį,
mojame dangui,
kur plaukia ir plaukia
„mūsų laikų auksiniai debesys“.

* * *

Katilas
Katilėlis
Katiliškių kaimas
Kauški
Kala
Katiliškių vyrai
dalgis
Pieva žiedais išsiliejo
Vasaros kvaptį geria
Vaiskus beribis dangus.

Numylėta žemė
Kantriai vartoma žemdirbio rankose,
Kai jis kalbasi su dievais
Ūksmingų medžių
Užuovėjoj,
Pažymėta skaudžiu praradimo ženklų -
Išėjusiems negrįžti.

Lietuva – Amerika.
Čikagos džiunglėse aidi
Vienišo vilko kauksmas
Srūva šleikštus ilgesys
Prarasto vaikystės rojaus,
Širdžiai skambant varpo ritmu.

Vakarėjant
Katiliškio akimis žvelgiu
Į derlingus laukus
Iki pat Pasvalio,
Anų dienų palaimos nuauksintus
Ir Tyrelio gelmėse išvystu
Skaudžios meilės pilnatvę,
Gaivališka aistra išsiliejusia,
Rudens paliestuos miškuos.

Nejučia atsigrėžiu
Į karščiu alpėjančią
Vieniškų medžių alėją
Ir giliai atsidūstu –
Skaudi be galo

Prasilenkimų valanda.

* * *

Išėjęs negrįžti
Vis dėlto sugrįžai
Seno kareivio miline apsivilkęs.
Tavo žodžiais kalbėjo
Paskendusį vasara,
Šnabždėjo miškais ateinantys rudenys,
Dejavo šalvėjanti gimtinės žemė.
Išėjai ieškoti užuovėjos
Svetimoje žemėje
Prasilenkęs pakely su tais,
Ką mylėjai,
Su tuo, kas brangu.
Šventadieniai slinko
Už svetimo miesto –
Kankinantys, skausmingi, –
Nuobodžiu krantu
Prie vandens aidėjo žingsniai,
O gervių klyksmas
Kvietė grįžti.
Juk ten, toli,
Kur švietė motinos balta skarelė,
Liko šulinys
Su gervės kaklą primenančia svirtimi –
Girgždančia, mojančia, –
Ten liko Švėtės vingiai, brastos,
Sapnai vaikystės,
Aplankantys gūdžiausią naktį nevilties
Kai jau tvirtai žinai –
Išėję nesugrįžta...

* * *

Užėjai
Su rudeniu per lietu,
Dulkėtą, šlapią švarką
Priemenėj pakabinai,
Medaus puodynę
Atsinešęs iš alkieriaus,
Prisėdęs užstalėj
Su duona ragavai.
Stebi, kaip pirštais
Medaus lašas bėga
Lyg gintaro sakai
Palinkusios pušies
Iš gimtojo Žagarės krašto
Lydėjusios žvilgsniu,
Kai žengei iš šalies.
Šalia prisėda bendraminčiai -
Nebylūs žodžiai
Plaukioja ore.
Jei sielos artimos -

Jos susišaukia,
Ir mezgasi tampri
Šiaurietiška kalba.

Išėjusiems negrižti...
Prasilenkimo valandą
Jų nesutiksi –
Paskęsta vasarose...
Užuovėją surasi tik
Rudens, miškais ateinančio,
Glėby.
Rašei:
Tavo žodžiai
Ir šventadieniais iškeliauja
Už miesto,
Vaikšto ratu
Pasenusio kareivio
Sugrįžimo atodūsiu.
O pirmadienis
Emerald gatvėje
Palieka laiko žymę...

Duobkasiai šventadieniais galėtų ilsėtis...

Pabandžiau, paragavau,
Pieno, medaus, duonos...
Katiliškių medžių pauksmėje.

* * *

Kilnėja mūsų gretos,
Štai Katiliškis matos,
Mašli kakta pablyškus,
Žemgalio bruožai ryškūs.

Lemtis už jūrų vedė
Sutikti painią dalią,
Švinu diena dardena,
Naktis gimtinėn gena.

Keblu suvokt, daug rašė,
Žodžius žvaigždėtus tašė,
Gimta kalba vaizdinga,
Grakšti, sodri, žaisminga.

Į Lietuvą tėvynę jau kūnu nepareisiu
Rodos, eikliosios kojėlės cechuose pragaišo.

Lenkiamės Tau, mielas Mariau,
Iškalbos taurios karaliau,
Kad sujungei į vienovę,
Kviesdamas į šią Šventovę.

* * *

O, rodos, nereikėjo
Balto kopomis šito dangaus.
Ne miškais, ne kaitra. Bet išėjo.
Pasiklydo viena. Be žmogaus.

Rito akmenį, kaltą iš gintaro,
Gižiu kašniu – gomuriu mano.
Ir sugrižo. Ir vėlei pražydo.
Pamėklėlė namo parkeliavo.

* * *

Paklausyk, pamatyk ir pajausk,
Kaip šešėliai nubėga dienon, -
Po vaivorykštės tiltu plevens
Nuo kaitros pasislėpę lašai.

Laiko ratas sugriš atgalios,
Prasisuks pro tuščias grandines.
Jeigu nieko daugiau nebebus -
Prirakinsiu ten savo jausmus.